

Slovenski dom

Štev. 55.

V Ljubljani, v soboto, 7. marca 1942-XX

Leto VII.

Izključno pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujeje
Izjava: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Uredništvo in tisk: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redakcija: Amministrazione: Kopitarjeva 6, Ljubljana

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano.

Il bollettino no. 643:

Scontri di pattuglie presso Tmini e nella Libia meridionale

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Forti pattuglie nemiche spintes nella zona di Tmini sono state dai nostri contrattaccate e respinte.

Nel sud Cirenaico reparti Sahariani hanno ricacciato in ulteriori vivaci azioni, elemente motorizzati avversari. Formazioni aeree intervenute in appoggio hanno mitragliato e spezzonato il nemico che, ripiegando affrettatamente, lasciava nelle nostre mani alcuni prigionieri e qualche mezzo blindato.

Un velivolo inglese è stato distrutto al suolo. Apparecchi britannici hanno bombardato Bengasi danneggiando gravemente alcuni edifici, non sono segnalate vittime.

Le operazioni dell'aviazione contro l'isola di Malta sono state energicamente proseguite; un »Wellington« e un »Hurricane« risultano abbattuti dalla caccia tedesca.

Vojno poročilo št. 643:

Patrolni spopadi pri Tmini in v južni Libiji

Uradno vojno poročilo št. 643. pravi:

Naši oddelki so napadli in odbili močne angleške patrole, ki so prodrle v področje Tmini.

V južni Libiji so saharški oddelki med živahnimi boji odbili angleške motorizirane oddelke. Letalske sile, ki so jim pomagale, so s strojnimi obsestreljevalci in bombardirali sovražnika, ki se je naglo umaknil in je pustil v naših rokah nekaj ujetnikov in nekaj oklepnih vozil.

Eno angleško letalo je bilo uničeno na tleh. Angleška letala so bombardirala Bengasi in povzročila hudo škodo na nekaterih zgradbah; žrtve ni bilo.

Odločno so se nadaljevali letalski napadi na otok Malta. Nemška lovska letala so sestrelila en »Wellington« in en »Hurricane«.

Uspehi v Rusiji in ob ameriški obali

Nemške podmornice so potopile novih 12 ameriških ladij z 72.000 tonami

Hitlerjev glavni stan, 7. marca, Nemško vrhovno poveljstvo objavlja: Na različnih odsekih vzhodnega bojišča so bili pri spet naraščajočem miru v srditih bojih odbiti krajevni sovjetski napadi. Sovražnik je imel pri tem hude izgube. Več sto mož je bilo ujetih.

Težko topništvo je nadaljevalo obstreljevanje vojaško važnih ciljev v Petrogradu.

4. in 5. marca je izgubil sovražnik na vzhodnem bojišču skupno 61 tankov.

Bojna letala so ponoči učinkovito napadla trdnjavo Sebastopol, ter vojaško važne stavbe v središču mesta Moskve.

V morju okoli Anglije je letalstvo potopilo 3000 tonsko trgovsko ladjo. Nadalje so bile podnevi napadene barake na južni obali otoka, v pretekli noči pa preskrbovalna podjetja v pristanišču Portland.

Kakor je bilo že sporočeno v posebnem poročilu, so nemške podmornice v severnih in srednjih ameriških vodah spet potopile 12 nasprotnikov ladij z 82.500 tonami, med njimi 7 velikih petrolejskih ladij. Pri teh napadih je bil potopljen razen tega tudi velik ameriški rušilec, dve nadaljnji ladji sta bili poškodovani s torpedi.

V Severni Afriki so oddelki letalstva

napadli angleška letalska oporišča ter železnice v Egiptu pri kraju Fuka el Daba.

Pri napadu na Malto so bombe težkega kalibra zadele naprave na letališčih in na prostorih, kjer so spravljene angleške podmornice.

Berlin, 7. marca. s. Iz vojaških krogov poročajo, da so nemške sile 3. marca v donški kotlini prešle v silen protinapad, s katerim so dosegle popoln uspeh. Boljševiki napadi dveh konjeniških in ene oklepne divizije so bili gladko zavrnjeni. Po dosedanjih pregledih so boljševiki izgubili več kot 800 vojakov. Vrh tega je bilo ujetih 561 vojakov, zaplenjenih 18 oklepnih vozov, 21 topov, 30 možnarjev in 21 strojnica.

Berlin, 7. marca. s. Iz vojaških krogov poročajo, da so skupine nemških bojnih in strmoglavskih letal ponoči in podnevi z uspehom napadale sovjetske oskrbovalne zveze na srednjem odseku vzhodnega bojišča. Bombardirale so tudi vlake in postaje in docela razdejale do vrha napolnjen blagovni vlak. Po dosedanjih poročilih so na eni sami progi bili uničeni trije vlaki, 11 drugih pa hudo poškodovanih. Mnogo lokomotiv je bilo tudi poškodovanih. Bombe so razdejale mnoge tirnice. Mnoge naprave železniških postaj so zaradi bombardiranja prav tako hudo trpele.

neje potrebuje sleherne stvarne pomoči, da bo kos hudi nevarnosti, v kateri je zdaj. Obrnil se je na Angležje in Amerikance, ki v obilju strežajo z radijskimi sporočili in pobudami, ter dejal, da mnene, da vojna na Tihem morju dobro napreduje, prav nič ne pomaga, če ne bodo Avstralci prav naglo poslali ladij, letal, topov, streliva in ljudi, zakaj Avstralija se sama ne bo mogla vojevovati zoper Japonsko. Sam avstralski narod z nekaj milijoni duš ne bo mogel v taki vojni uspeti, ker je treba vpoštevati tudi pomoč, ki naj jo Avstralija daje Holandski Indiji. Zaradi tega je brezpozojno potrebno in nujno, da Avstraliji pomagajo druge države.

radi dogodkov, korenin nasprotnik samouprave v Indiji, bi pa Cripps rad pridobil indijski narod za zavezniško stvar s tem, da mu nakloni nekaj ugodnosti. »Börsenzeitung« dostavlja, da bo Indija sama najbrž dala pravi odgovor na te angleške načrte: Indija je razumela, da bi sprejem kakršne koli poravnave z Angležji pomenil izdajstvo nad Indijo in njeno bodočnostjo.

Rim, 7. marca. s. Uradno poročilo ameriške vlade pravi, da vojaški položaj v jugovzhodni

Vojna na Tihem morju:

Bitka za Javo – po padcu prestolnice Batavije

mesta na otoku Javi, prednočnim na tleh uničila neko holandsko letalo. Japonski bombniki so poglani v zrak vlak, ki je vozil nasprotnikove vojaške in vojne potrebščine v kraj, ležeč 5 km od Buitenzorga. S tem so pretrgali zvezo med tem oporiščem in med zaledjem.

Tokio, 7. marca. s. Z nekega japonskega oporišča na Javi poročajo, da so japonski oddelki na svojem zmagovitem pohodu dosegli neimenovan kraj, ki leži blizu glavnega holandskega oporišča na zahodnem delu otoka Bandoenga.

Tokio, 7. marca. s. Kakor poročajo iz pristojnega japonskega vojaškega vira je bil v Bataviji, prestolnici Jave, že vpostavljen red. Pri zasedanju mesta ni prišlo do nobenega hudega dogodka po silovitih bojih, ki so predvčerajšnjim potekali v okolici mesta med Japonci ter med angleško ho-

landskimi četami. V vojaških krogih pravijo tudi, da daje zasedba Batavije Japoncem oblast nad zahodnim delom Jave in da mora v kratkem priti tudi do padca vsega otoka. Bližnji cilji japonskih oddelkov leže na zahodu in vzhodu. Glavno oporišče nasprotnika na zahodu je Bandoeng, ki je že resno ogrožen in ga Japonci neprenehoma bombardirajo, na vzhodu pa pomorsko oporišče Soerabaja, ki je v nevarnosti zaradi japonskega izkrcanja na otoku Madoera. Siloviti boji so potekali zlasti na zahodu otoka in so japonske čete, ki so zasedle Batavijo v petih dneh, prehodile 200 km. Njihovo hitro napredovanje je treba pripisovati nesporni premoči v zraku, ki so jo Japonci dosegli, četudi so prišla Holandcem letalska ojačenja iz Amerike. Pripisati je to napredovanje treba tudi poprejšnjim pomorskim uspehom, ki so zagotovili nepretrgano prihajanje ojačenj, zlasti na severozahodno obalo otoka. Postopno zasedanje Jave poteka vzporedno z značilnim razširjenjem bojnih nastopov na bližnji severozahodno obalo Avstralije, kjer so Japonci bombardirali mali pristanišči Wyndham in Broome. Ti pristanišči sta zdaj važni, ker bi utegnili sprejeti branilce Jave in pa, ker so tam letališča, ki bi utegnili služiti kot oporišča za avstralske protinapade.

Sprejemi pri Duceju

Rim, 7. marca. s. Duce je sprejel generala Spiga, ki zapušta tajništvo vrhovnega obrambnega odbora in bo prevzel poveljstvo nad nekimi armadnim zborom. Duce je generala Spigo pohvalil za delo v dosedanjih važnih službi.

Duce je sprejel predsednika italijanske akademije, ki mu je izročil najnovejšo knjigo »Italia in Hrvaška«.

Sožalnica poveljnika vseh hrvaških vojnih sil, maršala Kvaternika

Rim, 7. marca. s. Vrhovni poveljnik vseh hrvaških vojnih sil maršal Kvaternik je poslal načelniku glavnega generalnega štaba generalu Cavalleru naslednjo brzojavko:

»V imenu vseh hrvaških vojnih sil in v svojem imenu prosim Vašo ekscelenco, naj s slavno italijansko zavezniško in prijateljsko armado vred sprejme moje najgloblje sožalje zaradi izgube bajnega in slavnega junaka Nj. kr. Vis. vojvode d'Aosta. Prosim Vašo ekscelenco, naj bo tolač mojih čustev pri kraljevi rodbini in pri Duceju.«

Vesti 7. marca

Po poročilih iz pristojnih krogov so nemške sile v času od 8. decembra 1941 pa do 21. februarja letos sestrelile ali uničile 3270 nasprotnih letal.

Iz Saigona poročajo, da je ceylonski guverner dal ljudstvu proglas, naj se prijavlja za vojaško službo za obrambo otoka.

Sovjetsko letalstvo je 4. marca izgubilo 24 svojih letal in sicer 20 letal v spopadih, dve sta uničeni na tleh, dve preostali pa je zbila protiletalsko obramba.

Albanska vlada je uvedla poseben komisariat za prehrano in oskrbo. Novi komisariat spada pod kmetijskega ministra in gre tako za uslovoitev neke vrste prehranjevalnega ravnanja, ki bo nadzorovalo nakupovanje in razdeljevanje živil.

V Združenih državah je od danes dalje prepovedano sleherno prodajanje novih in že rabljenih pisalnih strojev.

Bivši predsednik iraške vlade Rašid el Kailani je včeraj obiskal v Rimu, sedež mogočnega finančnega zavoda »Banco di Roma« in se je živo zanimal za delovanje velike banke v arabskih pokrajinah ter pohvalil njeno delo za razvoj dosedanjih gospodarskih in denarnih odnosov med Italijo in med Irakom.

Društvo časnikaev trojne zveze, ki je bilo decembra ustanovljeno na Dunaju, bo imelo svoj prvi veliki zbor v Benetkah 10. aprila. Udeležili se ga bodo časnikaev iz desetih držav.

Guverner za Dalmacijo eksc. Bastianini je ustanovil poseben komisariat za tujski promet, ki naj spravi do zasluženje veljave zgodovinske krajevne in druge zanimivosti te pokrajine.

Japonsko poročilo o 90.000 angleških ujetnikih in ogromnem vojnem plenu v Singapooreju Italijanom samo po sebi vzbuja misel na angleško propagando. Če bi v Singapooreju namesto Angležev bili Italijani, kakšne žalitve zoper italijanskega vojaka bi sikale iz strupenih angleških ust! Teh 90.000 mož v Singapooreju pa je Angležev, in zato se londonskemu radiu zdi čisto razumljivo, da so se vdali, čeprav so imeli živeža za 10 mesecev, streliva za dvajset bitk in jih je vrh tega podpirala še vrsta strahotnih utrdb, najmočnejših na svetu.

Sprico junakov iz Gondarja, Kerena in Amba Alagija, ki so se borili kakor levi do zadnje skorje kruha, do zadnjega naboja in zadnjega kozarca vode, je v dajda v Singapooreju pravo nasprotje resnične vojaške hrabrosti.

Pri Murski Soboti je nagla topitev snega povzročila poplave, ki ogrožajo spodnji del mesta; zato so oblasti izpraznile kakih 50 poslopij.

Med Perujem in Ekvadorjem je prišlo do novega spora, ker je Peru kljub dogovoru, ki je bil podpisan v Rio de Janeiru, nepriznava zasedel neke otoke v vodah Ria Maranona vzhodno od Ria Tumbesa. Ekvadorski listi zahtevajo posredovanje Združenih držav, Brazilije in Argentine, češ da ekvadorska vlada ne bo trpela nove kršitve.

Avstralske obrambne priprave in zahteve po pomoči iz Anglije in Amerike

Rim, 7. marca. s. Novice iz avstralske prestolnice Camberle poročajo, da je ministrski predsednik Curtin poslal zbornici zakonski predlog za mobilizacijo vseh avstralskih moških, starih manj kakor šestdeset let. Domnevajo, da je namen tega zakonskega predloga ta, da bi tudi vse delavce uklenili v enak red, kakor je določeno za vojaške in bi jih organizirali v delavskih bataljonih.

Rim, 7. marca. s. Podoben govor, kakor ga je pred kratkim imel sovjetski poslanik v Združenih državah, Litvinov, da bi pregovoril Angležje in Amerikance za bolj dejansko sodelovanje v vojni, je imel v radiu tudi avstralski poslanik v Washingtonu Casey. Povedal je, da Avstralija kar najnui-

Angleški in ameriški načrti glede Indije

Indija naj bi s pomočjo Amerike postala orožarna za Vzhodno Azijo

Berlin, 7. marca. s. Minister Amery je včeraj v poslanski zbornici povedal, da lahko v kratkem pričakujejo vladno izjavo glede Indije. Po sodbi nemških opazovalcev je v Londonu hud spor zaradi težav, ki jih imajo z Indijo. Po pisanju lista »Börsenzeitung« gre v bistvu za razliko mnenj med predsednikom Churchillom in Crippsom, ki zastopata vsak zase nasprotno smer. Medtem ko je Churchill, ki je zmeraj z nevoljo gledal spremembo vladnega pravilnika, uvedenega pred nekaj leti za-

Aziji zahteva čim hitrejši razvoj oboroževalne industrije v Indiji, ki bo morala biti oskrbovalna postojanka za angleško, ameriško in zavezniško vojsko, zapleteno v bojih na Srednjem in Daljnem vzhodu. Zaradi te potrebe, pravi poročilo, je ameriška vlada predlagala indijski vladi, da bi poslala ameriški tehnični odbor v Indijo, ki bi tamkaj preučil industrijske možnosti in določil, kako bi Anglija mogla pri tem pomagati.

Indijska vlada je ameriški predlog sprejela. Poročilo pravi, da bo odposlanstvo v najkrajšem času odpotovalo v Delhi, da pa vlada doslej še ni imenovala oseb za to odposlanstvo.

V vsej tej zadevi Indija seveda nima prav nobene besede, in ko Amerikanci govorijo o Indiji, dejansko mislijo na angleško politično oblast, ki zaslužuje indijski narod. Prav zanimivo je, kako Amerika z vsemi sredstvi in na vse načine išče po vsem svetu, da bi si zagotovila v celoti ali vsaj deloma zapuščeno angleških koristi. Značilna je tudi nemoč angleške vlade, ko dolar prerašča stoletno veljavo sterlinga.

Angleški bogataši so že svoje bogatije poveličali spremenili v dolarje; kljub zlomu angleškega cesarstva jih navdaja upanje, da bo vsaj del kupčij, koristi in dohodka, ki so nekaj bile angleške, prešel v ameriške roke.

Premagana, nekaj po silah trojne zveze, nekaj po Sovjetski Rusiji in nekaj po Združenih državah, preživlja Anglija zdaj neslavni konec svojega nepopravljivega zgodovinskega zatona.

Andrejčkov
J o ž e :

Žalost in veselje

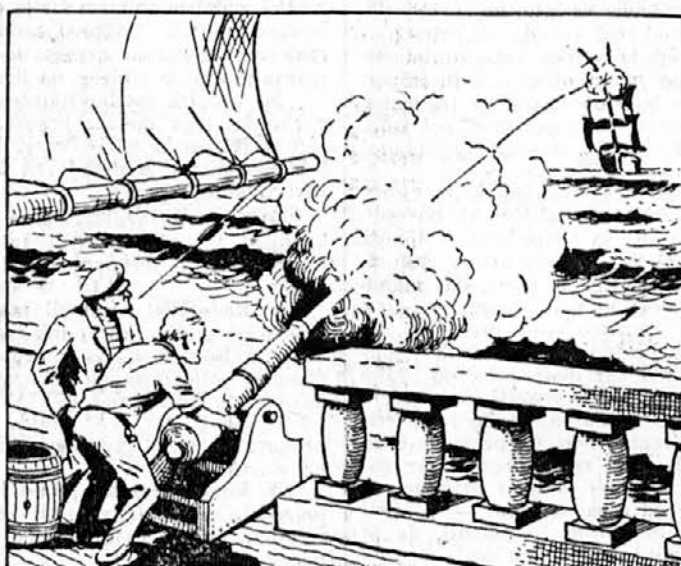
R o m a n
v s l i k a h

Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

454.

Kapitan je zdaj prijel puško ter velel mornarjem, naj primejo za orožje. »Mogoče bomo imeli hud boj,« jim je govoril. »Kadar bom dal znamenje, ustrelite vsi hkratu, da bo pok močnejši in bodo oni mislili, da nas je dosti.«

455.

Tuja ladja se jim je brez glasu bližala bolj in bolj. Kapitan je uvidel, da ji ne bodo ušli. Dal je nekaj jader zadrgniti in ladjo zasukati. Prvi top je zagrmel. Krogla je odlomila ladji veliki jambor, a še vedno se ni na njej nihče zganil.

456.

Kapitan je dal še enkrat ustreliti iz topa. Ko je videl, da se še vedno tam nihče ne zmeni za strele, je prijel puško in pomeril na človeka, ki je stal ob prvem jamboru. Dedec je omahnil, potem je pa spet ostalo vse pri starem, tudi ko so začeli streljati vsi mornarji.

Nekdanje in sedanje ovire na bojiščih

Od drevja, ki ga posekaš čez cesto, do min, posutih po širnem področju

Sodobna vojna je predvsem premikalna vojna. Vprav zaradi tega sta taktika in tehnika zemskih ovir dobili vedno večji pomen, kajti njih namen je, čim bolj zadržati sovražnika pri njegovem prodiranju in razvijanju njegovih oddelkov za spopad.

Ovire so lahko zelo različne vrste, od najpreprostejših do najbolj izpopolnjenih. Od navadne železne žice, ki jo napelješ čez cesto in zvežeš z večjo ali manjšo količino razstreliva, do navadnih kmečkih voz, s katerimi zapreš pot, od vreč, napolnjenih s peskom, dreves, položenih čez cesto, jarkov, polnih vode, španskih jezdecov in številnih drugih sredstev do min, ki so skrbno skrite pod zemljo.

Posebno važne pa so — pravi berlinski poročevalec — mine, ki jih nasprotnik natrosi po področju, kjer pričakuje, da bo napadalec usmeril svoj sunek. Niso pa vse enake, pač pa je treba ločiti zlasti dve njihovi vrsti: lahke, ki eksplodirajo že, če samo stopiš nanjo, ter težke mine, ki so namenjene predvsem težkim vozilom kakršna so na

primer tanki. Zelo koristno je posejati mine ob bokih prodirajočih motoriziranih oddelkov. Pri tem pa je treba paziti, da so te položene mine dobro skrite, ker bi jih sovražnik lahko še pravočasno opazil in odstranil, potem pa tudi gledati na to, da ne bi morda položene mine ovirale lastnih čet pri njihovem prodiranju. Tega temeljnega načela se je treba držati pri polaganju kakršnih koli ovir, ne samo min.

Zelo učinkovite pa so zlasti tiste ovire, ki jih lahko obstreljujemo sami s svojo artilerijo. Precejšnji skušnji in velike spretnosti pa je treba, če hočeš odstraniti sovražnikove ovire, oziroma priti preko njih. Pri takšnih prilikah je navadno tudi največ žrtv. Za odstranitev ovir je treba tudi časa in spretnosti. Posamezne skupine nemških vojakov imajo posebne vrste priprave za iskanje min. Z njihovo pomočjo, pripominja omenjeni poročevalec, so nemški inženirski oddelki včasih en sam dan odstranili nad tisoč min.

»Ju 88« — biser nemškega letalstva

Hitrejšje, gibčnejše in manjša tarča za sovražnikov ogenj

Pod tem naslovom beremo naslednje zanimivo poročilo iz Berlina:

Med raznimi vrstami nemških letal, ki nastopajo v sedanji vojni in ki so po vsem svetu zbudila največjo pozornost, so brez dvoma letala »Ju. 88«. Po svojih odlikah v tehničnem in letalskem pogledu, kakor tudi po tem, s kakšnim orožjem je opremljeno, predstavlja ta vrsta letal nekaj idealnega. Že neštetokrat je imelo letalo »Ju. 88« priložnost dokazati, koliko boljše je kot pa druga letala.

»Ju. 88« je nekaka kombinacija prejšnjih vrst letal. Pri njem so izkoristili vse skušnje, ki so jih pridobili v zadnjih letih bodisi v civilnem ali vojnem letalstvu. »Ju. 88« je dvomotorno bojno letalo. Ima prostora za štiri moze posadke. Izdelano je tako, da ga je mogoče uporabljati kot bombnik (bombe se lahko mečejo iz njega v vodoravni, poševni ali navpični smeri) ali pa kot ogledniško letalo, ki lahko leti na večje razdalje.

Prednost tega najnovejšega nemškega bojnega letala je v tem, da so v njem osredotočene vse vrste služb, bodisi tistih, ki se nanašajo na tehniko letanja ali pa na učinkovitost napadanja. Vsi štirje moze posadke so v skupni osrednji, topli kabini. »Ju. 88« je poleg drugega tudi nekoliko manjše kot pa so bila tista letala, ki veljajo za njegove prednike. Zato lahko leti tudi dosti hitreje in je v zraku

gibčnejše. Važno pa je tudi, da pomem za sovražnika dosti manjšo tarčo in v letalskih garažah na letališčih zavzame manj prostora. Razume se, da je »Ju. 88« ves iz tako imenovanega duraluminja, kovine, ki ima to prednost, da je izredno lahka, pa kljub temu zelo odporna. Krila so opremljena s primernimi »vajetici« ki se jih letalec poslužuje pri strmoglavih poletih.

Maginotove utrdbe se »selijo« na Atlantsko obalo

Iz Pariza poročajo: Nemške vojaške oblasti so dale prepeljati v zadnjih mesecih na francosko atlantsko obalo mnogo stvari, ki so prej služile v slovitih Maginotovih utrdbah ob bivši francosko-nemški meji. Te stvari uporabljajo za okrepitev obrambnih naprav ob obali Atlantika, zlasti pa ob obali Rokavskega preliva. Vse jeklene oklepe, železne traverze in ščitnike, ki so v Maginotovih utrdbah varovale zakrite odprtine, iz katerih so morale topovske in druge morilne cevi, zdaj že uporabljajo pri utrjevanju nad tisoč kilometrov dolge obale Atlantskega morja.

Nekaj zabavnih iz Nizozemske Guayane

Zgodba o »belem človeku, ki je padel z neba«

Nizozemska Guayana, o kateri je bilo v zadnjem času tudi že nekaj govora, je v narodopisnem pogledu med zelo zanimivimi. Tam žive drugo poleg drugega, oziroma pomešana med seboj tri najznačilnejša plemena človeškega rodu na zemlji: belokožci, črnci in rdečkastočrni oziroma Indijanci.

Nemški poročevalec iz Lizbone piše o prebivalstvu Nizozemske Guayane takole: Pogostokrat so znanstvene ekspedicije poskušale rešiti narodopisno vprašanje v Nizozemski Guayani in točno opredeliti značilnosti posameznih plemen, ki žive v tej daljni ameriški deželi. Šele v zadnjih letih pa se je posrečilo potegniti točnejšo mejo med pokrajini, kjer prebivajo črnci in Indijanci.

Zamorci so pripeljali v Ameriko iz Afrike v dobi ameriške sužnjosti. Leta 1861. je skupina uporniških sužnjev, ki so si bili nadeli ime Aucani, začela pogajati s holandskimi oblastmi, da bi naredile konec neprestanim bojem ter da bi odslej lahko živeli mirno v gozdnatih pokrajini ob guayanski obali. Po dolgih pogajanjih so Nizozemci slednjič le dali zamorcem pravico, da se naselijo ob bregovih nekaterih rek in da žive tam popolnoma samostojno in neodvisno življenje. Ščasnoma so guayanski zamorci prevzeli indijanske šege in navade. Toda redkokdaj se je zgodilo, da so se Indijanci in

zamorci pomešali med seboj in med njimi še danes ni nobenega tesnejšega sožitja. V svojih stikih z belokožci so se domačini črnci posluževali posebnega narečja, sestavljenega iz nizozemskih, angleških in francoskih besedi.

Še bolj zanimiv pa je način, kako občejuje zamorci in Indijanci med seboj. Njihov medsebojni občevalni »jezik«, če ga smemo tako imenovati, je res dokaj čuden. To je nekaka govorna kretenja, ki jo spremljajo primitivni, surovi glasovi. Temu njihovemu jeziku so dali ime »moeks-moeks«. Ni pa posebno težaven in so ga jezikoslovci kaj hitro razvozlati in se ga nekateri tudi izbornou naučili.

Indijanci pa tudi črnci pripovedujejo, da je svojčas padel blizu izvira reke Pannemu z neba na zemljo nek belokožec in da je še vedno gost indijanskega plemena »Salumac«. Tu uživa nenavadno gostoljubje in so Indijanci tistega rodu tako ponosni nanj, da ga nadvse skrbno stražijo, da ne bi bilo morda kakšno drugo pleme kdaj tako počaščeno, da bi smelo imeti v svoji sredi tega z neba padlega »belega človeka«. Kakor se zdi — piše poročevalec agencije »Centraurope« — gre v tem primeru za letalca Paula Redferna, ki se že od leta 1927. ni več vrnil s svojega poleta v Južno Ameriko.

Kmečka posestva na Hrvaškem

Vsa zemlja, ki je primerna za obdelovanje, je na Hrvaškem razdeljena v glavnem na mala posestva. 36,1 odstotka vse poljedelske zemlje pripada takšnim posevstvom, ki merijo od 2 do 15 ha, 6,4 odstotka posevstvom od 10 do 20 ha in 37 odstotkov kmečkim posevstvom, ki merijo manj kot dva hektara.

Na Slovaškem grade največjo žago v Evropi

V Turanyju na Slovaškem zdaj grade, kakor beremo v nekem poročilu iz Bratislave, lesno žago, ki bo največja od vseh, kar jih premore Evropa. Na njej bodo žagali in predelovali zlasti mehak les, les iglastega drevja. Te naprave bodo pokrivale 23.000 kvadratnih metrov površine. Že zdaj je pri graditvi ogromne evropske žage zaposlenih 1.200 delavcev. Ko bodo obrat pognali, bo v njem zaposlenih 1.500 delavcev in nameščencev. Nažagali bodo na leto, pravi isto nemško poročilo iz Bratislave, približno 200.000 kubičnih metrov lesa.

Opazovali so zvezdo, a odkrili nov svet

Lumin mrk, ki je bil viden pri nas in so ga videli sveda samo tisti, ki se jim je ljubilo ponoči med prvo in tretjo uro vstati iz tople postelje, so z veliko vnemo opazovali tudi v italijanski zvezdni opazovalnici Bendandi, pravi poročilo iz Faenze. Doživeli pa so neko čudno presenečenje, na katero prav gotovo niso niti malo računali. Odkrili so pri opazovanju luninega mrka novo zvezdo. Po prvih ugotovitvah se zdi, da gre za doslej še neznano zvezdo repatico.

»Rimski kvartet« pojde v Nemčijo

Po poročilu iz Berlina bo letos tako imenovani »rimski kvartet« naredil veliko turnejo po Nemčiji. Gostoval bo po številnih večjih nemških mestih. Priredil bo vsega skupaj kakšnih štirideset koncertov.

»SLOV. DOM« v vsako hišo!

DOBRI STARI ČASI

Samo oči, nepramirne, žalostne, pobožne, so govorile vse to. Grofica je zategnjenost zastokala, stegnila roke k prikazni, hotela je nekaj reči, a se ji ni posrečilo drugega, ko da je zahropla: »Oh... oh... oh...« Roke in zgornji del prikazni se je razblinil v meglo, obrisi obraza so potemneli, izrazil je ostal samo pogled, dokler se ni tudi ta zastir ter izginil nekam sam vase daleč in globoko. Od prikazni je ostal samo še svit, ki se je poizgubljal v temi.

Grofica se je nenadno zbudila. Vsa prestrašena je pozabila na zvonce, poskušala je kričati, a ni spravila glasu iz sebe. S silo volje, ki ji je še ostala, čeprav so ji moči odpovedale, je skočila s postelje, naredila v temi nekaj korakov, se spodtaknila ob naslanjač, zgrabila za stol, ter padla z njim z vso težo na tla in zastokala.

Služabnica se je zbudila zaradi zamolklega padca. Poklicala je, a ni dobila odgovora. Slišala je stokanje, prižgala luč, tekla sta ter zagledala v poltemi med stolom in naslanjačem nekaj belega in ogromnega, kar se je zvijalo na tleh kakor morska pošast, ki jo je vrglo na suho. Zakričala je, tekla k zvoncu in z enim mahom zbudila vso hišo. Hitela je na pomoč starki, ki je hropla: »Duhovnika, duhovnika! Upravitelja, upravitelja!«

XIII. poglavje.

Na begu.

Ob pol treh zjutraj so sedeli Franco, odvetnik V. in njun prijatelj Pedraglio v temi molče na verandi. Nenadno je Pedraglio vstal in rekel: »Kaj neki dela ta osel?« Stopil je na teraso, nekaj časa poslušal in se vrnil. »Nič!« je rekel. »Povej mi, ali bomo zaradi tega osle, ki je zaspal, čakali tu ko tepci, da nas ujamejo?

161 Ti, Maironi, precej dobro poznaš pot in pa, saj smo vendar trije, ki nismo strahopetci. In če se bo treba boriti, bomo poslali naprej našega fanta, kaj ne, odvetnik?»

Pedraglio je bil prejšnji večer okoli sedme ure na cesti med Lovenom in Menaggiom pri kraju, ki ga imenujejo Crott dell Bertin. Nekdo ga je poprosil vbojajne ter mu stisnil v roko listek. Potem je hitro izginil. Na listku je stalo: »Zakaj ne gre Carlino Pedri takoj v Orio obiskat gospoda Maironija in gospoda odvetnika iz Varenne ter ne napravi s svojima dragima prijateljema lep-ga sprehoda od te strani čez mejo?« Ko so zaprili njegovega prijatelja zdravnika iz Pella, je osumila policija zaradi nečesa tudi Pedraglia. In ta listek ni bil prvo svarilo vabilo, polno slovničnih napak, ki je prišel v roke kakemu domoljubu. Listek je jasno povedal: nujno je, da gredo takoj čez mejo. Pedraglio ni vedel nič o Francovi nesreči, ne o njegovi vrnitvi, ne da je odvetnik v Oriu.

Toda ni se zmenil za nič drugega. Tekel je v Loven, si preskrbel denarja in šel na pot. Ni si upal skozi Polezzo, temveč je šel po stezi, ki zavije pri Tavordo navzgor skozi samotno veliko dolino Passo Stretto. Gibčen ko divji kozel je v štirih urah prišel v Orio. Dobil je Franca in odvetnika, ki sta se pripravljala za odhod zaradi nekega drugega skrivnega opozorila. Dal jima je že župnik v Castellu, ki je bil v Porlezzi in je dobil to naročilo pri spovedi Ismael naj bi jih prepeljal čez mejo. Pota za Boglio so bila kar najbolj zavarovana. Ismael je določil, da bodo šli med gorama Nave in Castello ter od tam v dolino, potem po desni strani Castellskih planin pod Sasso Grande in od tam v Cadro, eno uro nad Luganom.

Toda Ismael bi moral priti ob dveh, a ob pol treh ga še ni bilo. Tudi Luiza je bila pokoncu. V spalnici je krpala par Marinijih nogavic, ter jih dala potem na posteljico, kamor je zložila vse Ombrettine stvarce prav tako skrbno ko takrat, ko je bila deklica še živa. Ni hotela videti ne odvetnika, ne Pedraglia. Po besnenju pri pogrebu je postala njuna bolečina spet temna in kraka, kar je doktorju Aliprandiju mnogo manj ugajalo. Ni več divjala, ni govorila. Jokala sploh ni. Njeno vedenje do Franca je v spalnici.

je bilo sočutje do človeka, ki jo je ljubil. Do njegove ljubezni in do njegove navzočnosti pa je bila, ne da bi sama kaj mogla za to, brezbrizna. Franco je upal na službo, o kateri mu je govoril njegov ravnatelj. Omenil ji je to, da bi vzel družino s seboj v Turin. Ubogi stric je bil pripravljen tudi za to žrtev, toda Luiza je jasno povedala, da si rajši konča življenje v jezeru kot hčerka, kakor da bi se oddaljila od nje.

Ko je Franco slišal sklep, da bodo odšli brez Ismaela, je vstal in rekel, da gre k ženi po slovo. V tistem trenutku je slišal odvetnik korake na cesti. »Tiho!« je rekel. »Tu je.« Franco je stopil na teraso. Nekdo je res prihajal od Albogasia sem. Franco je počakal, da je prišel do cerkve, potem pa polglasno zaklical:

»Ismael!«

»Jaz sem!« je odgovoril glas, ki ni bil Ismaelov. »Jaz sem, upravitelj. Grem gor.«

Upravitelj? Ob tej uri? Kaj se je zgodilo? Franco je šel v kuhinjo, prižgal luč in hitro šel po stopnicah navzdol.

Minilo je pet minut in se še ni prikazal prijateljema. Pač pa je prišla Ismaelova žena in povedala, da je mož bolan in ne more priti. Govorila je od cerkve s Pedragliem, ki je stal na terasi. Ta je teklo po Franca. Dobil ga je na stopnicah, ko je vprav prihajal z upraviteljem. »Vodnik je zbolel. Pojdimo in ne izgublajmo časa.« Franco mu je odgovoril, da ne more iti takoj in da naj gresta naprej. Kako, ne more iti? Ne, ne more.

Peljal je upravitelja v dvorano, poklical odvetnika, ter vztrajal pri tem, da naj on in Pedraglio takoj odideta. Zgodilo se je nekaj izrednega; govoriti mora z ženo in še ne ve, kako se bo odločil. Prijatelja sta ugovarjala, da ga ne bosta nikdar zapustila. Veseli Pedraglio, ki je vedno več zapravil, kakor pa je želel oče, je pripomnil, da je navsezadnje življenje v Josephstadtu ali Kufsteinu mnogo cenejše in krepostnejše ko v Turinu, in bo to potolažilo njegovega roditelja. »Ne, ne!« je vzkliknil Franco. »Pojdita, pojdita! Upravitelj, pregovori ju ti!« in stopil je v spalnico.